8 Temmuz Cuma
Yılı: 2 — Sayı: 57

İdarehane: Ankara cad. No.: 33 İstanbul

FİYATI 10 KURUŞ

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

Bu da Bir Misaldir!..

Çıkarılan kanunlar, yapılan tüzükler resmî gazeteyi doldurmak için midir?

Bölge Çalışma Müdürlüğü, Ağır ve Tehlikeli İşler tüzüğünün tatbik edilip edilmediğini niçin mürakabe etmiyor?

Bizim bir İş Kanunu'muz var. Tam 12 sene evvel meriyete girmişti. Bu kanunun bir çok maddelerinde (nizamnameler) çıkarılacağı yazılıdır. İşte bir maddesi:

Madde 58 — Ağır ve tehlikeli işlerin nelerden ibaret bulunduğu ve kadınların ve 18 yaşına kadar olan çocukların çalıştırılması caiz olmayan ağır ve tehlikeli işlerin hangileri olduğu ve hangi işlerde çalışan işçilerin ne gibi hastalıkların işten mütevellid addolutarihinden itibaren 6 ay zarfında İktisat ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletleri tarafından tanzim olunacak nizamnamelerle tesbit edilir.

Aradan o kadar zaman geçti ki; İktisat (Ekonomi), Sıhhat (Sağlık), İçtimai Muavenet (Sosyal Yardım), Vekâlet de (Bakanlık) oldu. Fakat nizamnameler altı aydeğil 24 misli bir zaman yani 12 sene sonra çıkarıldı.

Her ne ise! (Ağır ve tehlikeli işler tüzüğü) çıktı ya, biz ona bakalım!..

Bu tüzük 22 Şubat 1949 da yani 5 ay evvel mer'iyete girdi. Girdi amma, kim okur kim dinler?

Halbuki ağır ve tehlikeli işler tüzüğü gayet mühimdir. Tüzük tatbik edilirse işçiye şu faydalar sağlanacaktır:

1 — Kadınlar ve 18 yaşını doldurmamış çocuklar halen çalışmakta oldukları ağır ve tehlikeli işlerden alınıp zararsız işlere verileceklerdir.

2 — Fazla saatlarla çalışma nizamnamesinin 7. ci maddesinin (a) fıkrası gereğince ağır ve tehlikeli işlerde çalışanların fazla mesai ücretleri yüzde 50 zam ile ödenecektir.

Fakat hâla fazla mesai zamları ağır ve tehlikeli işlerde dahi yüzde 25 zam ile ödeniyor ve kadınlar, çocuklar iş verenlerin istedikleri işlerde çalıştırılıyorlar.

Çalışma Bakanlığının himmetiyle vücuda getirilen bu tüzük maalesef uyumaktadır. Bölge Çalışma Müdürlüğü ne iş yapıyor acaba? Yoksa, böyle bir tüzüğün çıktığından haberdar değil mi? Eğer, (Ağır ve tehlikeli işler tüzüğü) nün tatbik edilip edilmediğinin mürakabesi başka bir makama ait ise işçi bunu öğrenmek istiyor.

40 ıncı madde

İşçilerin sayısız dertlerinin en büyüğü muhakkak «İş emniyeti» nin çok zayıf olmasıdır.

Gerçi, İş Kanunu'nun 13 üncü maddesine göre, işverenler, işçilerini ihbarsız veya tazminatsız işten çıkaramazlar. Fakat bu ihbar müddetleri o kadar azdır ki, her gün bir çok işçinin eline 3-5 lira sıkıştırılarak işten çıkarıldıklarına şahit olmaktayız.

İş Kanunu'nu tadil edecek tasarıda, 13 üncü maddede gösterilen fesih müddetleri bir miktar daha artırılmıştır. Büyük Millet Meclisi bunu aynen kabul etse bile «iş emniyeti» tamamiyle sağlanmıştır, denemez..

Çünkü, kanunun şimdiki şekline göre 100 lira bir tazminatla kovulması mümkün olan bir işçi, kanunun yeni şekline göre, meselâ 150 lira ile işinden çıkarılabilecektir. Bu ise, işverenler için ağır bir müeyyide sayılamaz. Tasarının asıl iyi tarafı, işçi mümessilleri ve sendika idarecilerinin işten atılmalarını daha kuvvetli müeyyideler ile önlenmesidir.

Bu tasarı, kanun haline gelince iş hayatında her halde bir ferahlık hissedilecektir. O zaman iş verenler şimdiki gibi rahat rahat cirit oynayamıyacaklardır.

İyi koku alan bazı işverenler, bu sebeple kıdemli işçilerin — tabii hak aramasını bilenleri — yavaş yavaş temizlemektedirler. Kıdemli işçiler ise yaşlı olmadıklarından başka yerlerde iş bulmakta güçlük çekiyor. İşçiye önayak olacak, yaşlı ve tecrübeli işçiler bu endişe ile fabrikalarda, her türlü haksızlığa karşı susmak mecburiyetinde kalıyorlar. Ne yapsınlar, 13 üncü madde baş belâsı!.

Genç bir işçinin işsiz kalması, yaşlı işçinin işsiz kalması kadar feci değildir.

İş Kanunu değiştikten sonra da kıdemleri ister çok, ister az olsun, yaşlı işçiler için tehlike yine büyüktür.

Fakat, geçenlerde kabul edilen İhtiyarlık Sigortası Kanunu'nun 40 ıncı maddesi bu tehlikeyi azaltmakta hatta tamamen ortadan kaldırmaktadır.

Bu madde şöyledir:

(İhtiyarlık aylığından faydalana-

(Sonu 2 de)

Asya işçileri federasyonu

19 Haziranda Cenevrede toplanan sekiz Asya devleti işçi mümessilleri «Asya işçiler federasyonu» adıyla bir teşekkülün kurulmasına ittifakla karar vermişler. Toplantıya Türkiyeden başka Hindistan, Çin, Japonya, Filipin Adaları, Hindi Çini ve Tayland işçi mümessilleri hazır bulunmuştur. Evvelce de bildirdiğimiz gibi memleketimiz delegeleri arasında işçi arkadaşlarımızdan Kemal Erçetin bulunmaktadır.

Toplantıya başkanlık eden Milletlerarası işçiler federasyonu Bengal şubesi Başkanı Dr. Sureş Çandr Banerji yeni fede-

(Sonu 2 de)

Garsonların o/o 10 derdi 1 senedenberi halledilemedi

Yapılan müracaatlara Anayasada ki sarahate rağmen neden zamanında cevap verilmiyor?

Dâva açıktır ve Garsonlar haklıdır. Bu neticeyi çıkarmak için Iktisat veya Çalışma Müdürü olmaya da ihtiyaç yoktur

Garsonların bir türlü halledilemiyen ve artık yılan hikâyesi halini alan yüzde 10 lar meselesini yeniden ele almak zorundayız. Çünkü Garsonlar Sendikası yönetim kurulu muhtelif makamlara yaptığı müracaatlardan her hangi bir cevap alamamış, daha doğrusu bir çok işlerde olduğu gibi bu meselenin halli için makam bulunamamıştır. Meseleyi yeni baştan umumi efkâra arzediyoruz:

Hemen bütün lokantalar ve içkili yerler müşterilerden garsoniye adıyla yüzde on fazla ücret almaktadırlar. Alım şekli de gösteriyor ki bu para münhasıran garsona aitti. Fakat denilebilir ki hiç bir müessese bu parayı garsona vermemekte, hakkı olmadığı halde açıktan kasına ilâve etmektedir. Bunu göz önüne alan Garsonlar Sendikası 9 Temmuz 948 tarih ve 1 numaralı yazı ile Bölge Çalışma Müdürlüğüne müracaat etmiş ve müşteriden alınan bu paraların garsonlara verilmesinin temini istenmiştir. Bunun üzerine sendika mümessilleri, Çalışma Müdürü ve Belediye İktisat Müdürü veya temsilcileriyle muhtelif müşterek toplantılar yapılmış ve sonunda Sendikanın yazılı olarak Belediye İktisat Müdürlüğüne müracaatı ile bu evrakın Daimi Encümene ve hal için en selâhiyetli merci olarak gönderilmesine karar verilmiştir. Fakat bu arada zannımızca gayet manasız ve hatta tabiri caizse gülünç sözler sarfıyla garsonların bu işin peşini bırakmalarını temin cihetine gidilmiştir.

Bir toplantıda iktisat müdürünün vekili olarak hazır bulunan Muzaffer isminde bir zat «yüzde 2 - 3 ile geçinen garsonlara bu yüzde 10 fazla değil mi?» Gibi bir sual sormuş, bizzat İktisat Müdürü de yine bir başka toplantıda «yüzde 10 ları tamamen kaldıralım, geçinemiyorsanız garsonluğu bırakın başka iş yapın şeklinde hikmetler savurmuşlardır.

Sendika 14.11.948 tarih ve 11

(Sonu 3 de)

İşçi Sigortaları Genel Müdürü Dr. Cemal Kiper'in Beyanatı

Hastalık Sigortrsı Kanunu hazırlıkları tamamlanmak üzere, İşçi Hastahanesinde yatak ücretinde indirmeler yapıldı

İşçi ihtiyarlık sigortası kanunun tatbiki işi ile meşgul olmak üzere şehrimizde bulunan İşçi Sigortaları Genel Müdürü Dr. Cemal Kiper ile muhtelif meseleler etrafında görüştük:

İhtiyarlık Sigortası Kanunun T. B. M. den çıkmasının güç olup olmadığı sualine Genel müdür:

«— B. M. M. nin işçilerimiz hakkında gösterdiği yüksek âlaka kanunun çıkmasında da kendini göstermiştir. Bu kanunun meclisin kıymetli görüşü i-

(Sonu 3 de)

Hindistanda iş hayatı

Hindistan maden işçileri haftada 50 saat çalışmaktadırlar. Çok defa fazla mesai de yapılmakta ise de bu hususlar tanzim edilmemiştir.

Hindistan Maden Ocakları Kanununda bazı tadilât yapılacaktır.

Bu tadilâtın maden ocaklarında çalışan işçilerin çalışma şartlarında iyiye doğru bir değişiklik yaratacağı ümit edilmektedir.

Yapılacak değişiklikler arasında, iş saatlerinin haftada 50 saatten 48 saate indirilmesi, ocaklarda çalışacakların yaş hadlerinin 17 den 18 e çıkarılması fazla mesai esaslarının tesbiti vardır.

Ankara Motörlü Taşıt ve Otobüs İşçilerinin Kongresi

Ankara (Özel) — Ankara motorlu taşıt ve otobüs işçileri sendikasının yıllık toplantısı cumartesi günü saat 14 de Halkevi salonunda yapılmıştır. Kongre başkanı ile kâtiplerin seçiminden sonra yönetim kurulu ve denetleme raporları okunarak kabul edilmiştir. Bilhassa yönetim kurulu raporu üzerinde söz alan delegeler Sendikanın çalışmasını tatminkâr olmadığını, iş verenlerin iş kanununa riayet etmediklerini belirtmişlerdir.

Belediye otobüsleri idaresi şoför ve biletçileri de söz alarak idareden şikâyet etmişler, kendilerine senelik izin verilmediğini, sekiz saatten fazla çalıştırıldıklarını, fazla yevmiye de verilmediğini, bilâsebep 25 arkadaşlarının işten çıkarıldığını belirtmişlerdir. Ayrıca İş kanununun 13. ile 16. cı maddelerinin işçi aleyhine olduğu ve mutlaka değiştirilmesi lâzım geldiği de ileri sürülmüştür.

Bölge çalışma müdürlüğünü temsilen toplantıda bulunan İş müfettişi Fazıl Sağlam söz alarak Çalışma Bakanlığının da, Bölge çalışma müdürlüğününde bu dileklerin yerine getirilmesi için çalıştıklarını, zaten vazifelerinin bu olduğunu söylemiştir.

Yeni Yönetim Kurulu seçilerek toplantıya son verilmiştir.

Bu resim Sivastopol harbine iştirâk eden ve büyük yararlıklar gösteren fedaileri gösteriyor. Resim, harp sırasında çıkan İngilizce The Illustrated London News mecmuasında çıkmıştır

Sıvastopol Fedaileri...

Yazan:
Niyazi Ahmet BANOĞLU

Sivastopol fedailerinin, Türk kahramanlık destanlarını en parlak nümunelerini bulacaksınız. Bu yazı kuru bir tarih değil, uydurma bir roman hiç değildir. Hakiki vakalar, sizi hayretten hayrete, dehşetten dehşete düşürecek maceralar arasında göğsünüz gururla ve heyecanla kabaracaktır

GELECEK SAYIDA
Mutlaka OKUYUNUZ

Bu küçük avuç içi kadar yazı, Sivastopol harbi sırasında çıkmakta olan (Saadet) gazetesinin ilâvesidir. Gazete, harpten bir haber alır almaz, şu gördüğünüz ilâveyi çıkarıp şehirde satmaktaydı.

İşçi Diyor ki:

Bir Mektup

Kayseri eTkstil İşçileri Sendikası başkanı A. Narcı'dan aşağıdaki mektubu aldık:

«Fabrikamızın elektrik santralı kazanlarında vukubulan bir arıza dolayısile kazanın işletmeden çıkarılarak imalât şubelerinin istihsalini sekteye uğratmadan yeniden ve tamir olunduktan sonra yerine konulması işi, santral kazan tamirat ekibi işçileri tarafından mesai dahil ve haricinde feragatla çalışarak yapmışlardır. Çalışmaları yakından takip eden müessese müdürü Tarık İsmet Erdem çalışmalarındaki muvaffakiyetten dolayı daire şefi odasında ekip usta ve işçilerini tebrik etmiş ve kendilerinin saat ücretlerine beş kuruş zam yapmıştır.

Ayrıca kıdem sırasına göre dört işçiye 100, dört işçiye de 50 şer lira ikramiye vermiştir. muvaffakiyet gösteren işçiler Emin Nizamoğlu, Mustafa Kesinbaş, İbrahim Koyunlu, ve Şükrü İşler ile arkadaşlarıdır.

Müessese müdürünün bu kadirşinas hareketi işçiler muhitinde memnuniyet uyandırmıştır.

40 ıncı madde

(Baştarafı 1 de)

bilecek durumda iken işinden ayrılan veya çıkarılan sigortalılar hakkında İş Kanunu'nun 13 üncü maddesinin kıdemle mütenasip tazminata müteallik hükmü uygulanmaz.»

Bu vaziyet karşısında işverenler kıdemli ve yaşlı işçilerini çıkarmaktan ise, bir kaç sene daha sabredip ihtiyarlık sigortasına hak kazanmasını beklemeyi tercih edeceklerdir.

Çünkü, böyle bir işçiyi çıkarırlarsa yüzlerce, hatta binlerce lira tazminat ödemek mecburiyetindedirler. Bunu yapmazlar da işçiyi çıkartmakta devam ederlerse, sigortaya ödiyecekleri az bir primle yakayı kurtarırlar.

Temenni edelim ki, işverenler bunun farkına varmasınlar.

HÜRBİLEK

Federasyon

(Baştarafı 1 de)

rasyonun gayesinin Asya memleketlerinde yabancı istismarcılığın geri gelmesini önlemek, yaşayış seviyesini yükseltmek, komünizme karşı mücadele etmek ve Asya işçilerinin seslerini Milletler arası konferanslarda duyurmak şeklinde ifade etmiştir

Diğer taraftan Nafen muhabirinin bir yazısına göre Türkiyenin Komünizmin yayılmasına mani olmak yolundaki faaliyetini görmüş, bu işçi federasyonuna Türkiyenin dahil olması komünizm afetinden korunmak için kâfi garanti olduğunu belirtmiştir.

Sovyet sanayii büyük bir buhran içinde bulunnyor

Rus işçisi açlıktan ölmemek için intihar derecesinde çalışmak zorundadır

İnsandan a z a m i randıman sağlamak bakımından Sovyet plânı gayrı insanidir. Asgari bir ücret alabilmek için her işçinin meydana getireceği iş tesbit edilmiştir. Böylece işçinin işin haftada bir iki kere değil, fakat bütün yıl zarfından hergün arttırması lâzımdır. Bu, hayatının temadisi için şarttır. Bu da bir nevi intihardır.

Son zamanlarda Sovyet Bakanlar konseyinin istatistik Bürosu, 1948 de Rus sanayi ve ziraatinin kaydettiği inkişafı ilgilendiren bir beyanname yayınlamıştır. Bu beyanname, Beklendiği gibi, istihsalat sahalarında fevkalâde ilerlemelerin husule geldiğini belirtiyordu!

Kızıl idarenin önemli vazifelerinden biri Rus milletini ve Demir perde memleketlerini Sovyet iktisadiyatının sağladığı başarı hususunda ikna etmekdir.

Muazzam ölçüde istihsal artışlarına rağmen bu gün Sovyet sanayiinde beş ciddi ve önemli zâfiyet vardır:

1 — Rusya; Müstehik malları ve eşya gibi hafif endüstri sahasında tam manasiyle hakiki bir istihsal buhranı geçirmektedir.

2 — Kapitalist idaresinde bulunan her hangi bir fabrikayı mecalsiz bir duruma sokabilecek kadar malzeme sarfiyatı.

3 — Hatalı teknik tasarlama neticesinde husule gelen ölçüde insan saatlerinin boşa sarfedilmesi.

4 — Lokomotif, traktör ve diğer teçhizat için yedek parça meydana getiren muhtelif endüstriyel birlikler arasındaki fena koordinasyon.

5 — İşçi gücünün, beden ve dimağ bakımından önüne geçilmiyecek bir şekilde yok olmasına sebebiyet veren ücret - istihsalât - fiyatları. Bilhassa bunun önemli bir kısmının köle işçilik şekillerini almaktadır.

Kusurlu malların istihsali bir buhran görünüşünden başka bir şey değildir. Fabrikaların hedeflerine ulaşamaması da başka bir durumdur.

10 Eylül 1940 tarihli Trud gazetesi bir endüstri şehri olan Stalino'dan şu haberi vermiştir:

«Dükkanlarda yerli imalatdan kilitlemiyen kilitler, daha şimdiden paslanmış boyasız karyolalar ve hiç bir kimseye faydası olmayacak korkunç demir eşyalar gördük.» Kaşık ve çatallar için de şöyle bir cümle kullanmıştır: «Bunlar tenkid edilmeyecek kadar fena imâl edilmiş şeylerdir.» Hatalı imâlat sadece bir mıntıkada değil, fakat Sovyet birliğinin bütün endüstrilerine şâmildir.

Fena tasarı yüzünden baş gösteren, boş yere malzeme sarfiyatını, meselâ Amerikan ve İngiliz endüstrisi bir hafta dahi hoş görmez.

Son zamanlarda Moskova civarında elektro - çelik işlerinde yapılan bir murakabe üç aylık bir devre esnasında istihsal edilen paslanmaz çeliğin yüzde 22 sinin kusurlu olduğunu göstermiştir.

İstihsal bakımından Rus sanayinin durumu kısaca şudur:

İnsandan azami derecede randıman sağlamak bakımından olan Sovyet plânı ise gayet mükemmel olduğu kadar gayri insanidir. Asgari bir ücret alabilmek için her erkek veya kadın işçinin meydana getireceği iş tesbit edilmiştir. Böylece işçinin işini haftada bir iki kere değil, fakat bütün yıl zarfında her gün arttırması lâzımdır. İstihsalın daha da fazla arttırılması arzu edildiği takdirde işçinin sınıfı yükseltilir veyahut hayatın temadisi bakımından lüzumlu şeylerin fiyatları arttırılır. Bu yüzden işçi aç kalmamak için insan takatinin üstünde bir kuvvet sarfetmek mecburiyetinde kalır. Bu da işçi için bir nevi intihardır.

İşte komünizm'in işçiye vadettiği saadet budur!

İpekçiliğimiz Tehlikede!..

Koza fiyatlarının çok düşük olması, son günlerde sun'i ipeğin tercihi menfi neticeler doğurabilir. Devletin müdahalesi şarttır

Bursa (Özel) — Bursanın hemen hemen memleket çapındaki koza istihsali ile, İpek ve dokuma fabrikalarının ehemmiyetini idrâk ve takdir etmeyen yok gibidir.

Bursa deyince akla ipek kozası fabrikalar ve dut bahçeleri gelir.

Krizalitleri besleyip büyüten gök yüzünü toprak üstüne indiren, murâd rengi, yemyeşil dut bahçeleri, bu gün müstahsilin içinde bulunduğu iktisadi buhranın kurbanı olarak baltalanacak ve tarla halinde kullanılacaktır.

İpek kozası, bu mahsul yılında, geçmişin saadet dolu hatıralariyle, hayat ve ölüm arasında mücadele etmektedir.

Bu günkü anormal umumi fiyat yükselişi karşısında, normalden çok aşağı olan koza fiyatları bunu açıkca göstermektedir.

Koza ve ipekciliği çelmeleyip yıkan başlıca sebep: memlekete bol bol filoş ithâl etmektir.

Her gün bir miktar düşmekte olan ipek fiyatları tabiatiyle koza piyasasına da tesir etmektedir. Bunun tek ve hakiki sebebi, fantazi düşkünü kimselerin, filoş denilen sun'i ipeğe fazla rağbet etmeleridir. ki; bu da ipeğe en büyük darbeyi vurmaktadır.

Bu gün, binbir emek ve masrafla meydana getirdikleri kozaları, değerinin yarı fiyatına, yâni 150-180 kuruşa satmak zorunda bulunan müstahsilden bir kaçı ile görüştüm. Bana acı acı dert yanarak, ezcümle şöyle dediler:

«Bu istikrarsızlık böyle devam ederse, başımızın çaresine bakmak zorunda kalacak ve güzelim dut ağaçlarına baltayı vuracağız. İşte o zaman, bizler dertli gönüllerimizle, yetiştirip kıydığımız ağaç ve fidanların hasretiyle yanarken, hariçteki filoş fabrikatörleri, gayelerine erişmiş olmanın zevk ve sevinci ile birbirlerine ziyafetler verip, hora tepeceklerdir!.»

Gelen haberlerden öğrendiğimize göre: Antalya, Bilecik, Antakya, ve Edirnede de koza fiyatlarının 150 kuruşu geçmediği anlaşılmaktadır ki, bu fiat, bütün ümit bağlarının bir anda koparabilecek olan bir felâketin habercisidir.

Eğer, hükümet bir karar alıp

(Sonu 4 de)

HAFTANIN YAZISI

İşletmeler Bakanlığı

Bir çok devlet fabrikaları var. Bunlar yine devletin olan çeşitli teşekküllere bağlıdır. Meselâ: Sümerbank, Etibank, Tekel, Denizyolları, Demiryolları, Şeker Şirketi gibi...

Hiç bir fabrikanın, hiç bir işletmenin nizamı diğerine uymaz. dahili talimatnameleri başka başkadır. Ücret sistemleri birbirine benzemez. Biri çocuk zammı verir, diğeri vermez. Bunda senelik izin vardır, berikinde yoktur. Terfi, kıdem zammı, prim usulleri çeşit çeşittir. Halbuki hepsinde işveren birdir: Devlet!

İşçi bu vaziyete bir türlü akıl erdiremiyor.

Sümerbank işçisine çocuk zammı veriyor da Tekel neden vermiyor? Demiryolu işçilerine bir çok haklar tanınmışda, aynı bakanlığa bağlı olan Denizyolları işçileri bu haklardan niçin mahrum bırakılıyorlar? Birinci sınıf bir tornacı Defterdar fabrikasında 8 lira yevmiye ile çalışıyorda, Fabrika havuzlar da hangi sebepten dolayı 4 liraya çalışıyor. Birincisi hak ise ikincisi neden az? İkincisi hak ise birincisi neden çok?

Öyle devlet fabrikaları vardır ki, Devletin kanunlarına ve nizamlarına aykırı bir takım sistemler icad etmiştir. Bir çok hususlar fabrika müdürlerinin şahsi görüşlerine bırakılmıştır. Bir fabrika biliyorum, işbaşı saatinden bir dakika sonra gelen işçiyi işe almıyor. Yine bir fabrika var ki, kartını paydos saatinden üç dakika sonra basanlara ceza veriyor. Halbuki bu fabrikada on saat varsa, 10 u da birbirini tutmaz.

İşçinin, sanayiin, memleketin selâmeti için bu keşmekeşe son verilmesi lâzımdır.

Kabinede yapılan son değişiklik sırasında (İşletmeler Bakanlığı) adiyle yeni bir bakanlık kurulduğunu öğrenince işte bunun için çok sevindik. Bu bakanlığın kanunu hazırlanıyor. Ümid ederiz ki İşletmeler Bakanlığı çalışmaya başlayınca en büyük dertlerimizden biri hallolacaktır.

Sınıfsız, imtiyazsız bir kütleyiz diye övünürken, işçi arasındaki imtiyazlı, sınıflı nizamı görerek üzülmekten kurtulacağız. evvelâ devlet fabrikaları arasında, sonra da bütün iş yerlerinde hiç değilse birbirine yakın bir çalışma düzeninin tesisini (İşletmeler Bakanlığı) ndan beklemekteyiz.

Hayırlı olsun! S. SELEK

Hürbilek'in Romanı

DUŞMAN KIZI

Yazan: Mustafa MEFHAR

No.: 24

— Peki, gidebilirsiniz.

O gün akşama kadar Mişel, heyecanla General Consonun geleceği saati bekledir. Lizet odasından hiç çıkmadı. Madam Vöber, her zamanki sakin halini bozmadı. Muayyen vaktinde General geldi. Mişel dört gözle ondan bir haber bekliyordu. Fakat yemeğe kadar hiç bir haber çıkmadı.

Yemekten sonra hizmetçi, Generalin kendilerile biraz konuşmak üzere yukarı çıkmak istediğini haber verdi.. General, bütün ailenin hatırını sorup bir müddet konuştuktan sonra, nihayet:

— Akşamki vakayı tabii haber aldınız. dedi. Madam Mari:

— Evet! diye tasdik etti.

— Bilmem size hepsini anlattılar mı? Bu adamın üstünde bazı kâğıtlar, silâh vesaire çıktı. Öbür şeylerin kıymeti yok... Kâğıtlar da bir şey ifade etmiyor!. Yalnız, sizin kâhya bu adamı daha evvel burada misafir olan Türk generalinin yaverine benzettiğine söyledi. Bugün yapılan tahkikatla kat'i bir şey elde edilemedi.. Fakat bu adam, akşam, şoförümle de konuşmuş. O da kendini tanıdı.

Bir Türk casusu olması çok kuvvetle muhtemel hattâ muhakkak... Onun için...

Mişel, Consonun sözünü kesti:

— Kâhya, bu adamın pis bir köylü olduğunu söyledi. Siz, hiç öyle Türk subayı gördünüz mü?

General gülümsedi:

— Sen küçüksün çocuğum, bilmezsin!. (sonra devam etti.) Madam, ben kâhyanın kat'i bir şey söylememesine rağmen, bu adamın daha evvel evinizde misafir olan Türk subayı olduğuna kaniim... Eğer öyle ise, siz, kendisini tanırsınız. Onun için yarın mahkemesi yapıldığı sırada siz veya matmazel, benimle teşrif eder, heyeti hâkime önünde bu adamı tanıyıp tanımadığınızı söylersiniz... Sizi rahatsız ettiğimden dolayı affınızı dilerim. Çünkü kâhya katiyetle bir şey söyleyemiyor. O Türk subayını pek az görmüş...

Madam Mari:

— Ben de... dedi. Kendisini çok az gördüm... Onu, en iyi Lizet tanır. Kendisi yarın sizinle birlikte gitsin...

Küçük Mişel heyecanla ablasının vereceği cevabı beklerken o tabii bir sesle:

(Devamı var)

İzmit selülozsanayii müessesesinde..

Sendika ile iş veren arasındaki münasebetler karşılıklı anlayışa dayanmakta ve iş düzeni bu zihniyetle gelişmektedir

Nazlı zamlar - M. Ali Durusoy ve yemek - İşçi dostu bir doktor - İşçi mümessilleriyle bir pazarlık lâzım - 60 ı veren devlet.. - Ah şu mesken meselesi !..

İzmitteki sevgili dostlarımıza karşı birikmiş bir senelik ziyaret borcumuzu, İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin selâmlarını yüklenerek geçen hafta içinde hamdolsun ödeyebildik.

İzmit selüloz işçileri Sendikası, Sendikalar Birliğinin Cağaloğlundaki merkezine Beykozdaki Sendikadan pek uzak olmadığı için kendini adeta birliğin fahri' üyesi addetmektedir. Yani, İzmitle İstanbul arasındaki yakınlık yalnız 2 saat süren bir yolculuktan ibaret değildir. Ne yazık ki bu sıkı münasebet muvaffakiyetle Sendikanın başkanlığını yapmış olan Sabahattin Şimdini de bizi de üzen bir hayli hadiselere sebep oldu. Burada bahsetmek istemediğim bu hadiseler düzelmezse Sabahattin galiba İstanbullu olacak.

Buna rağmen Selüloz müessesesinde daima estiğini müşahade ettiğimiz samimi havaya halel gelmiş değildir. Müessesenin sayın müdürü Adnan Berksoy, işçilerinden çok memnun. Sendikaya karşı da muarız ve şikâyetci bir hali yok. Bu işi tamamiyle müdrik bir müdürün müessese başında bulunması hoş bir şey. Fabrika memur ve müstahdemleri arasında bir yardımlaşma sandığı kurmuş ve işçileri bu teşekkülden hariç tutmuş. Sayın Adnan Berksoy bu hususta diyor ki;

«Sendikayı idare edenlere, işçiler için bir yardım sandığı teşkil etmelerini her fırsatta tavsiye etmekteyim. Onlar İş Kanununa tâbi oldukları için memurlarla işçileri içine alacak bir yardım sandığı kuramadık.»

Kendisiyle konuştuğum işçiler müdürlerinden çok memnun olduklarını ve bazı şikâyet ve dileklerini bana anlatırlarken bu sandık işine de temas ederek kendilerinin sandık dışında bırakılmalarından teessür duydukarını belirttiler.

Sendikanın bu işi bizzat yapmasının daha iyi olacağını ve memurlarla müştereken kurulacak sandığın muhtemel mahzurlarını kendilerine anlattım, meselenin münakaşasını yaptık o Her halde yakın bir tarihde (Se zaman müdüre hak verdiler. Selüloz İşçileri Sendikası Yardımlaşma Sandığı) nı kurulmuş görebileceğiz.

İşçiler, fabrika müdüründen başka çok sevdikleri bir ağabeylerini kaybetmişler, buna üzülüyor ve bazı endişeler duyuyorlar. Bir ay kadar evvel Bursaya tayin edilen ikincimüdür Mehmet Ali Durusoy işçinin hakikaten kalbini kazanmış

Yazan :
Sabahattin SELEK

Herkes vazifesi başında

Gittiği müessesenin işçileri bundan sonra ağız tadı ile yemek yiyebileceklerdir. Çünkü Mehmet Ali Durusoy, işçi yemeklerine çok itina edermiş, İzmittekiler, (Durusoy gitti, acaba yemekler bozulacak mı?) diye endişe içindeler. Bu lâf konuşulurken birisi şöyle bir temennide bulundu:

«Inşallah endişemiz boşa çıkar!...»

Biz de ayni şeyi temenni ve ümit etmekteyiz.

Selüloz müessesesinin işçileri doğrusu diğer arkadaşlarına nazaran şanslı imişler. Zira kendilerini seven işçi dostları eksik değil!. Meselâ fabrikanın doktoru İsmail Atuk'dan bahsederken ağızları kulaklarına varıyor. Bu muzafferiyetinden dolayı sayın doktor bazı yerlerde olduğu gibi başkalarının sistemlerine maruz kalıyorsa buna tahammül göstermelidir.

Nitekim onun çok sevdiği işçileri, 4-5 aydanberi miadı dolmuş eski püskü iş elbiselerinin tahammülünü arttırmaya gayret ediyorlar. Mamafih bu hata müessesede değilmiş! Defterdar fabrikasının geçen sene 6 liraya verdiği iş elbiselerine bu sene birden bire 22 lira istemesi işçiyi elbisesiz bırakmış.

Kıdem zamları da iş elbiseleri gibi bir kaç ay gecikme ile zuhur etmese işçinin şikâyetleri parmakla sayılacak kadar azdır diyebiliriz. Fakat söz para meselesine dayanınca şikâyetler ister istemez çoğalıyor.

Malûm ve umumi dert. Bu her tarafta birden düzelebilir. Ve biraz uzun vadeli bir iş. Yalnız, bir çok şahıs fabrikalarının bile yüzde 50 zam ile ödedkileri fazla mesai ücretlerinin bir devlet fabrikası olan Selüloz müessesinde yüzde 25 zamla verildiğini işitmek beni hayrette bıraktı. Bu hususun tayini işçi ile işverene bırakıldığına göre Sayın Müdür Adnan Berksov işçi müesseseleriyle bir pazarlığa otursa yerinde ve güzel bir hareket yapmış olur. Bizzat devletin koyduğu nizama bir devlet memurunun riayet etmesinden tabii bir hareket tasavvur edilebilir mi?

Para meselesi hazır ele alınmışken prim sisteminin de daha adil bir şekle sokulacağına eminiz.

Amma, bütün bunlara şu tasarruf kararlarından biri sebep oluyorsa, söyleyelim ki; işçiye ödenecek paradan yapılması düşünülen tasarruf, (tasarruf) değil (israf) dır.

Tasarruf başka yerlerden yapılırsa, biz de kâğıdı daha ucuza alabiliriz.

İşçi sosyal yardımlardan çok memnun - çocuk zammı, senelik paralı izin, tedavi masrafları, ölüm ve evlenme yardımları, geç de olsa iş elbisesi, yemek gibi sosyal yardımlar için müessese senede bir milyon liraya yakın para sarfediyor. 2,5 milyon lirayı bulan ücretlerin aşağı yukarı yüzde 34,ü kadar bir para da sosyal yardım adıyla 2040 işçiye verilmektedir. Bu suretle her işçiye ücretlerinden başka vasati olarak senede 400 lira ayda ise 30 küsür lira daha ödeniyor.

Bunlar iyi, fakat, işçi ve ustalar için yaptırılmış olan evlerin bazılarına her nasılsa yerleşmiş bulunan memur beyler başka evlere taşınsalar sosyal yardımlara diyecek kalmıyor. İşçiler diyorlar ki:

«Onlar ev bulamıyorlarsa biz arayalım. Eşyalarının taşınmasına da yardım ederiz. Fakat tutacakları evlerin kirasına karışmayız.»

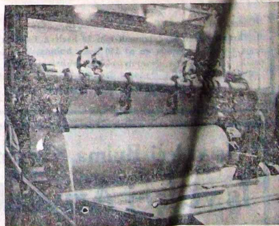
Vebali bende kalmasın, bir işçinin şu sözlerini de yazayım:

«Şimdilik 60 adet işçi evi var. Bu çok azdır. Biz Nasreddin hoca gibi aç gözlü değiliz. Yani 99 u veren Allah 100 ü de verir kabilinden 60 ı beğenmemezlik yapmıyoruz. Duamız şudur:

60 ı veren devlet 600 ü de verir.»

Ah, şu mesken meselesi! Nereye gitsek karşımıza çıkıyor.

Selüloz Müessesesinden bir görünüş

Kâğıt bobinleri hazırlanırken

Işçi Sigortaları Kurumu

Mayıs 949 sonu itibarile İşçi Sigortaları Kurumuna intikal eden sigorta vakaları ile sigortalılara yapılan yardım

Kuruma intikal eden sigorta vakaları

İş kazası Adet	Meslek Has. Adet	Analık Adet	Toplam Adet
6107	182	8736	15025

Sigortalılara yapılan yardımlar

İş kazası ve meslek hastalıkları ve analık sigortası

Kaza ve meslek Has. Sigortası Lira	Analık sigortası Lira	Sigorta Avansları Lira	Toplam Lira
748.573.62	983432,30	23.206.55	1.755.212.47

Garsonların yüzde 10 işi

(Baştarafı 1 de)

sayı ile Belediye İktisat Müdürlüğüne de müracaat etmiştir.

cevap verilmemiştir. Aradan bir buçuk ay gibi Belediyedeki iş sür'atinin (!) tipik bir örneği olabilecek bir zaman sonra verilen cevapta bu iş için mercün Çalışma Müdürlüğü olabileceği bildirilmiştir.

Sendika başkanlığı 17.12.948 tarih ve 17 sayılı yeni bir müracaatla meselenin Daimi Encümene havalesini istemek zorunda kalmıştır. Bu müracaata Ana yasadaki sarahata rağmen aylarca cevap verilmemiştir. Bunun üzerine sendika yine ana yasanın verdiği hakla ilgilileri C. Savcılığına bildirmek zorunda kalmıştır. Savcılık ilgililer hakkında dava açmak üzeredir.

Garsonlar son çare olarak biri şifahi diğeri yazılı olmak üzere iki defa da Vilâyet şikâyet bürosuna müracaat etmişlerdir. Alınan cevap cidden güzel (!) ve enteresandır (!): «İstanbul Belediyesi İktisat Müdürlüğü ile yapılan telefon görüşmesinde cevabın garsonlar sendikasına yazıldığı anlaşılmıştır.» Her halde garsonlar için tek çare bu cevabı sık sık bakıp karınlarını doyurmak olmalıdır.

Ayrıca Çalışma Bakanlığına da müracaat edilmiştir. Bakanlık verdiği cevapta iş ihtilafı çıkarmak suretiyle meselenin Bakanlıkça ele alınıp halledilebileceğini bildirmiş bulunmaktadır.

İşte vatandaşa ve daha mühimi onları temsil etmek selahiyeti bulunan teşekküllere yapılan haksız ve yersiz muamelelerden bir tane daha. Bunun sebepleri şimdilik bizce meçhuldür. Veya öyle görünmek icabetmektedir. Sırası gelince her şeyi ifşa etmekten de çekinecek değiliz.

Işçi Sigortaları Genel Müdürü Dr. Kiper'in Beyanatı

(Baştarafı 1 de)

le memleketimizin bünyesine uygun bir şekilde kabul edilmiştir.» demiştir.

Hastalık sigortası kanununun gecikmesi hakkında da Dr. Kiper şunları söylemiştir: «— Umumi hastalık sigortası kanununun teknik hazırlıkları ikmâl edilmiştir. Bakanlığımız kanun tasarısı üzerinde gerekli hazırlıkları tamamlamak üzeredir. En kısa zamanda hastalık sigortasının da Kanuniyet kesbetmesine çalışılmaktadır.

İşçilerin işçi hastahanesindeki ücretleri çok buldukları hakkındaki sorumuza cevap veren Genel Müdür şunları söylemiştir:

«— Hastahanede sigortalı hastalar kaza ve meslek hastalığı halinde parasız olarak ve tamamiyle sigorta hesabına tedavi görmektedirler. Diğer hastaların tedavisinde yatak ücretlerinde indirme yaptık. Üç lira yatak ücreti tesbit ettik. Yemek doktor ve malzeme masrafı buna dahildir. Bir hafta yatan bir doğum vak'asından her şey dahil 21 lira oluyor ki bu temiz ve sıhhi şartlar altında çok değildir. Doğumların hastahanemizde yaptırmalarını bütün işçilerimizden rica ediyoruz. Ve hastahaneye yakın alâka gösterdiktahaneye yakın alâka gösterdiklerine de eminiz.

Faruk Bingöl

HÜRBİLEK
HAFTALIK GAZETE

—o—

Sahibi: İstanbul İşçi Sendikaları Birliği

—o—

Yazı işlerini fiilen idare eden

—o—

Sabahattin Selek

—o—

Dizildiği yer: M. SIRALAR matbaası — İstanbul

—o—

Basıldığı yer: DUYGU matbaası — İstanbul

İpekciliğimiz

(Baştarafı 2 de)

da, bu fiyat düşüklüğünün önüne geçmezse, koza ve ipekciliği meslek ittihaz etmiş binlerce vatandaş zarar görecek, ipekciliğin istikbali ise kapkara bulutlarla maskelenecektir.

Piyasada nâzım rolü oynamak maksadile teşkil edilen «Koza Tarım Satış Kooperatifleri» müs tahsile kat'iyen faydalı olmamakta, fiyat itibariyle bilâkis her zaman tüccardan geri kalmaktadır.

Binaenaleyh, bu işi mutlaka hükümetin âcil bir çâre ile halletmesi lâzımdır. **Lütfi CAN**

Darphane ve Damga Matbaası işçileri sendikası ana tüzüğü

(Geçen sayıdan devam)

yapılmaktan çekinildiği takdirde denetçiler haysiyet divanını toplantıya çağırırlar. Denetim kurulu ile haysiyet divanının bir arada yapacağı toplantıda verilecek kararlarla gerekirse 21. inci madde mucibince enel kurul glagan üstü toplantıya çağırılır. Ve burada durum denetciler tarafından açıklanarak yapılacak muamele hakkında genel kuruldan bir karar istenir.

Haysiyet divanı:

Madde 39 — Sendika üyelerinin şahıslarına ve gerek kendi araalrında gerekse üye ile sendika arasındaki karşılıklı münasebetlere dair bu tüzükte yazılı hükümlerin tatbikinde ve denetim kurulu ile yönetim kurulu arasında zuhur edecek ihtilaflarda bir danışma ve karar mercii olarak genel kurul tarafından 14. üncü maddenin f. fıkrası gereğince her çalışma yılı için 5 asil ve 3 yedek azadan ibaret bir haysiyet divanı seçilir.

Madde 40 — Haysiyet divanının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Bir üyenin sendikaya kabulü hakkında tereddüt hasıl olduğu zaman 55 .inci maddede yazılı şartların bahis konusu olan üye hakkında mevcut olup olmadığına mevcut olup olmadığına dair karar vermek

b) 8. inci madde delâletile 41. inci maddeye göre ihtar ve çıkarma cezası vermek

c) 29. uncu maddenin İ, K, L, ve M, fıkralarında yazılı işlerin if'asında yönetim kurulu ile işbirliği yapmak

d) 26. ve 37. inci maddede de yazıl hallerin vukuunda genel kurulu olagan üstü toplantıya çağırmak

Disiplin hükümleri:

Madde 41 — Bu tüzük ile buna bağlı talimatname hükümlerine riayet etmedğiinden dolayı haklarında şikâyet vaki olan veya böyle hareketleri tesbit edilen üyelerin durumu yönetim kurulunda incelenir ve kendisine nasihat ve ihtarda bulunulur. Fiillerinde direnen üyeler hakkında bir karar vermek üzere keyfiyet haysiyet divanına havale olunur. Haysiyet divanı toplanır. Üye divana celbolunup dinlenir. ve icabında bilirkişilerin de reyine müracaat olunarak son karara varılır. Bu kararı da dinlemiyen üyenin sendikadan çıkarılmasına haysiyet divanınca karar verilir. Çıkarma işleri yönetim kurulu tarafından icra olunur ve keyfiyet Çalışma Müdürlüğüne bildirilir.

Sendika memurları:

Madde 42 — Sendikanın işleri genişleyipte bu tüzükte yazılı hükümlerin yerine getirilmesi yukradaki maddelerde sıfat ve görevleri belirtilen sendika teşkilâtının gücü dışına çıktığı zaman sendika tarafından işin gerektirdiği sayıda memur ve hizmetliler kullanılabilir. Memur ve hizmetliler yönetim kurulu tarafından tayin olunur ve hizmetten çıkarılır.

Müşterek hükümler:

Madde 43 — Denetim kurulu veya haysiyet divanı üyelerinden biri istifa eder, ölür veya çıkarılırsa yerine yedeklerden en çok oy almış olan geçer.

Madde 44 — Bir üye yönetim ve denetim kurullariyle haysiyet divanında hepsinde veya ikisinde birden vazife alamaz.

Madde 45 — Sendika, işinden haksız olarak çıkarılmış işçiye yardım yapmayı en önemli işlerden biri olarak telâkki eder, İş Kanunu gereğince işçi hakkını korumakla görevli olup da vazifesinin ifası esnasında işinden çıkarılmış olan işçi veya sendika mümessilleri dahili talimâtnamede miktar ve nevileri tasrih edilmiş olan bu yardımlardan ön plânda ve tercihen faydalanırlar.

Mali hükümler:

Madde 46 — Sendikanın geliri üyelerden işbu tüzüğe ek talimatnâmeye göre ve yılda 120 lirayı geçmemek üzre alınacak aidat bankada yatan paraların veya tahvillerin faizleri, kooperatif ve müsamere gelirleri, sendikaya karşı sevgi gösteren hayır sever kimselerin ve makamların yapacağı bağışlar ve kanunlara göre gelir kaydolunabilecek diğer tahsilâtdan ibarettir. Her nevi tahsilât karşılığı sendikanın mührü ve başkan veya vekilinin imzasını taşıyan dip koçanlı ve sıra numaralı makbuz verilmesi şarttır.

Madde 47 — Her nevi sarfiyat bütce dahilinde yapılır. Bütce harici yapılan sarfiyatda yönetim kurulu müştereken ve müteselsilen mes'uldür.

Sendikanın talimatnâmesi:

Madde 48 — İşbu tüzükte belirtilen amaçlara varmak, sendikaya düşen görevleri hakkiyle yapabilmek ve sendika teşkilât ve mensuplarının yetkilerini, görevlerini, çalışma yollarını, ve karşılıklı münasebetlerinin cereyan tarzını tesbit etmek üzere darphane ve matbaa işçiliğinin hususiyetlerini göz önünde tutan bir talimatnâme hazırlanarak yönetim kurul âsil ve yedek üyeleri, denetim kurulu ve haysiyet divanı üyelerinin hep bir arada toplandığı bir mecliste görüşülür. ve kabul edilir. Bu talimatnâmeden yeter sayıda bastırılarak sendkai teşkilâtı mensuplarına verilir ve üyelerin tetkikine hazır bulundurulur. Sendika üyeleri bu talimatname hükümlerine aynen bu tüzükte yazılı hükmler gibi riayet etmek mecburiyetindedirler.

Geçici madde:

İlk kongre toplanıp idare hey'eti seçiilnceye kadar kurucular idare heyeti yerine onun yetki ve görevlerini taşırlar. Bunun için kurucular aralırnda tüzüğün 30. uncu maddesinde gösterildği igibi bir başkan, bir başkanvekili bir 'kâtip, bir muhasip, bir veznedar seçerler. Bunlar da aynen idare hey'etindeki benzerlerinin yetki ve görevini haizdirler.

Lâstik ve kavuçuk sanayii işçileri sendikası ana tüzüğü

(Geçen sayıdan devam)

nus cad. No: 49. Osman Milâç, T. C. presçi, Eyüp Gümüşsuyu Zeynep hatuncamisi Noi: 1/2 Hasan Ulus,, T. C. presci, Balat Mollaaşkı mah. Demirkuyu sokak No: 41. Mehmet Ali Sarsmaz, T. C. hamurcu, Nişantaşı Meşrutiyet mah. İlhan sokak No: 41. Hakkı Cesur, T. C. hamurcu, Rami Şeh sok. No: 39. Nevzat Akdeniz, T. C. hamurcu, Ayvansaray cad. No: 33.

Geçici madde:

İlk kongre toplanıp Yönetim Kurulu seçilinceye kadar Kurucular Yönetim Kurulu yerine onun yetki ve görevlerini taşırlar, bunun için Kurucular aralarında tüzüğün 30. uncu maddesinde gösterildiği gibi bir başkan, bir başka nvekili, br sekreter, bir muhasip, ve bir veznedar seçerler. Bunlar da aynen Yönetim Kurulundaki benzerlerinin yetki ve görevlerini haizdirler.

BÖLGE ÇALIŞMA MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Müdürlüğümüz Karaköypalasdaki dairesinden Şururi Mahallesinde Cumhuriyet Matbaası yanındaki Sultanmektep sokağında 5/7 numaralı binaya taşınmıştır. İlgililere bilgi sunulur.